

Barnbokslut 2017

Inledning

Till att börja med; ett stort tack till alla som inkommit med underlag till barnbokslut 2017, som syftar till att följa upp barnrättsarbetet i Trelleborg. Det kan konstateras att det görs en hel del inom olika områden, som ligger i linje med FN:s barnkonvention samt den nationella och lokala strategin gällande barns rättigheter.

FN:s barnkonvention omfattar alla i åldern 0-18 år. År 1989 antog FN barnkonventionen, år 1990 ratificerades den i Sverige. År 2010 antog riksdagen en nationell strategi (Prop. 2009/10:232) för att stärka barns rättigheter i Sverige. Avsikten är att strategin ska vara en utgångspunkt för offentliga aktörer, som i sina verksamheter ska säkerställa barnets rättigheter. Regeringen föreslår att barnkonventionen förs in i svensk lag den 1 januari 2020. Förslaget har sin utgångspunkt i en utredning som presenterades i mars 2015. Propositionen är beräknad till den 20 mars 2018.

I juni 2013 antog kommunfullmäktige en lokal strategi gällande barns rättigheter (KS 2013/376). Den lokala strategin utgår från de nio principerna i den nationella strategin samt Trelleborgs kommuns vision, verksamhetsidé, strategiska inriktningar och värdegrund. 2013 antog även kommunstyrelsen rutiner för hur barn/unga i Trelleborg ska vara delaktiga i samhällsplanering (KS 2012/721). År 2014 reviderades Trelleborgs kommuns barnchecklista (KS 2014/93). Checklistan innehåller fyra frågor som ska besvaras vid beslut som direkt eller indirekt rör enskilda barn eller barn som grupp.

Principerna i den lokala strategin:

- beslut som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen
- barnets fysiska och psykiska integritet ska respekteras i alla sammanhang
- barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem
- barn och föräldrar ska få kunskap om barns rättigheter och vad de innebär i praktiken. Föräldrar ska erbjudas stöd i sitt föräldraskap
- beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i berörda verksamheter
- aktörer inom olika verksamheter som rör barn ska stärka barnets rättigheter genom samverkan
- aktuell kunskap om barns levnadsvillkor ska ligga till grund för beslut som rör barn
- beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv

Rapportens disposition

I denna rapport, Barnbokslut 2017, presenteras vad som gjorts relaterat till:

- principerna i den lokala strategin gällande barns rättigheter (se ovan)
- användning av barnchecklistan
- rutiner gällande barns och ungas delaktighet i samhällsplanering

Efter denna inledning följer en sammanfattning av förvaltningarnas arbete. Därefter presenteras en utförlig redogörelse av vad förvaltningarna gjort, deras resultat redovisas utifrån principerna i den lokala strategin. Det beskrivs även hur barnchecklistan har använts, förekomst av barnperspektiv i styrdokument samt vad som hänt angående barns och ungas inflytande i samhällsplanering. Slutligen görs hänvisningar till relevanta dokument, webbsidor etc.

På gång 2018

Partnerskapet möts i Trelleborg

Våren 2018 är Trelleborgs kommun värd för ett av årets tvådagarsmöten med Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken. Deltar gör en förtroendevald och en tjänsteperson från respektive kommun som ingår i partnerskapet. Följande kommuner ingår: Angereds stadsdel i Göteborg, Borlänge, Gävle, Haninge, Karlskoga-Degerfors kommuner, Trelleborg, Uppsala, Västerås, Örebro och Östersund.

Temat för mötet blir civilsamhällets roll och offentlig verksamhet, med tonvikt på barns rättigheter. Därtill kommer goda exempel utifrån barnrättsarbetet i Trelleborg att presenteras.

Feriearbete om tobak i sommar

Sommaren 2018 kommer Trelleborgs kommun att ingå i projektet Feriearbete om tobak. Länsstyrelsen Skåne samordnar detta arbete där ett flertal skånska kommuner deltar. Feriearbete om tobak handlar om att öka ungdomars kunskaper om tobakens skadeverkningar, att öka ungdomars kunskaper om deras rättigheter enligt FN:s barnkonvention samt göra dem delaktiga i det tobaksförebyggande arbetet. I Trelleborg kommer sex ungdomar i gymnasieåldern att kunna söka detta sommarjobb.

Förutom utbildning kommer ungdomarna också att arbeta i grupp och bl.a. förbereda presentationer som de under hösten kommer att ha för yngre elever. De kommer också få i uppdrag att fram goda råd till förtroendevalda gällande tobaksförebyggande insatser. Tanken är att ungdomarna sedan bjuds in till t.ex. kommunfullmäktige i respektive kommun och presenterar sina förslag.

Aktiviteter som bör prioriteras

När det gäller det kommunövergripande barnrättsarbetet i Trelleborg bör nedanstående aktiviteter prioriteras 2018:

- I samråd med berörda förvaltningar bör nuvarande rutiner gällande barn och unga samhällsplaneringen ses över.
- Workshop med samtliga förvaltningar angående barnchecklistan. Detta i syfte att få input huruvida checklistan behöver utvecklas och hur den i så fall kan förbättras.

Sammanfattning

Sammantaget kan det konstateras att det i Trelleborgs kommun görs en hel del inom olika områden, som ligger i linje med FN:s barnkonvention samt den nationella och lokala strategin gällande barns rättigheter.

När det gäller barn och unga och Trelleborgs kommuns budget 2018 ryms bl.a. familjecentral, satsningar på barn med speciella behov, inkluderande skola för alla och trygghetsvårdar. Hållbarhetspolicyn för Trelleborgs kommun antogs 2017, de övergripande målsättningarna har en tydlig koppling till Agenda 2030 och barns rättigheter.

Andra exempel som lyfts fram är bl.a. riktlinjer för förskolor och skolors utemiljöer, delaktighetsambassadörer inom socialförvaltningen, familjecentralen Bryggan och påbörjad planering av Barnahus, föräldrastödsprogram och informationsinsatser för tonårsföräldrar, projekten Ung Arena och BOSS, översyn av samverkan gällande USSP samt kultur- och fritidsförvaltningens och föreningslivets arbete som bidrar till att skapa en meningsfull fritid för barn och unga i Trelleborg.

Resultat

Beslut som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen

Budget 2018, Hållbarhetspolicyn och påbörjad folkhälsostrategi

När det gäller barn och unga och Trelleborgs kommuns budget 2018 ryms bl.a. familjecentral, satsningar på barn med speciella behov, inkluderande skola för alla och trygghetsvårdar. I juni 2017 antog kommunfullmäktige (KF) Trelleborgs kommuns första hållbarhetspolicy. Samtidigt beslutade KF att en hållbarhetsrapport årligen tas fram som underlag till budget- och målarbete. För att få en samlad bild över hållbarhetsarbetet i kommunen har representanter från kommunens förvaltningar och bolag deltagit i en gemensam workshop under hösten 2017 där de diskuterat och presenterat

nuläge och utmaningar som kan kopplas till hållbarhetspolicyns fyra målsättningar. De fyra målsättningarna kopplades till de globala hållbarhetsmålen för att sätta hållbarhetspolicyn i ett globalt perspektiv och för att tydliggöra att Trelleborgs kommun arbetar aktivt för ett hållbart Trelleborg. Avdelningen för hållbar utveckling har lett arbetet. Hållbarhetspolicyns fyra målsättningar:

- Omvärlden ska in!
- Alla ska med!
- Genomtänkt resurshushållning!
- Bästa livskvalitet!

Ett arbete med att ta fram en folkhälsostراتيجية har påbörjats under 2017. Strategin utgår från den folkhälsopolicy som antogs 2016. Barn och ungas uppväxtvillkor är prioriterat område; ett av målen är att barn och ungas psykiska hälsa ska förbättras.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Arbetsmarknadsförvaltningen har tagit del av den av kommunfullmäktige (KF) antagna lokala strategin gällande barns rättigheter och arbetat aktivt under 2017 med att implementera de delar som rör den egna verksamheten.

Bildningsnämndens yttranden samt frågeställningar i kallelser

Bildningsnämnden har i sina yttranden över olika planärenden under året beaktat barnperspektivet och påpekat vikten av att behovet av förskola och skola uppmärksammas genom hela planprocessen och att hänsyn tas till trafiksäkerhetsaspekter vid planering av infrastruktur, bostäder etc. i anslutning till förskolor, skolor etc.

På samtliga kallelser till bildningsnämndens arbetsutskott och nämnd finns två frågor som handläggarna fått beakta om barnperspektiv och på vilket sätt barnperspektivet påverkat underlaget i ärenden. Ena frågan är om berörda barn och elever har tillfrågats och vilka deras synpunkter är. Den andra frågan handlar om på vilka andra sätt som barn och elevers perspektiv påverkat underlaget.

Kultur- och fritid

Verksamheten som bedrivs inom kultur- och fritidsförvaltningen har ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv, barn och unga får i stor grad vara delaktiga. På fritidsgårdarna engageras barn och ungdomar i planeringen av verksamheten, bl.a. är ungdomar på Backafalls fritidsgård delaktiga och leder planeringen av den årliga Fagerängsdagen. Trelleborgs Museer (Museet, Trelleborgens Axel Ebbes Konsthall och Kulturmagasinet) har tillsammans en bred och omfattande pedagogisk verksamhet riktad till alltifrån förskola till gymnasienivå. Elever får möjlighet att ordna egna vernissager och visningar, vilket är mycket uppskattat.

Trelleborg är en av få kommuner i Skåne som fortfarande tillämpar nollltaxa för föreningar som bedriver verksamhet för barn och ungdomar under 20 år. Tillsammans med de olika verksamhetsbidragen utgör det en stor och viktig del av finansieringen för kommunens ideella föreningars verksamheter.

Även idrottsverksamhet för personer med funktionsvariationer oavsett ålder får verksamhetsbidrag.

Servicenämndens rutin angående tjänsteskrivelser

Servicenämnden har sedan tidigare beslutat att höja ambitionsnivån avseende den lokala strategin gällande barns rättigheter. I relevanta fall redovisas två frågeställningar i samtliga tjänsteskrivelser till nämnden. Frågorna handlar om berörda barn och elever tillfrågats, vilka synpunkter de har samt på vilka andra sätt som barns och elevers perspektiv har påverkat underlaget.

Tillsynsarbete och handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola

Miljöavdelningen fattar årligen ett stort antal beslut enligt miljöbalken, livsmedelslagen och tobakslagen, som berör barn och ungdomar. Tillsyn enligt miljöbalken bedrivs på miljöfarliga verksamheter, skolor, förskolor, fritidsgårdar, idrottsanläggningar, hygieniska verksamheter, mm. Besluten är formulerade så att barnens bästa alltid sätts i främsta rummet.

Under 2017 har ”Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker skola och förskola” färdigställts, och innehåller 26 åtgärder, som ska följas upp i systemet STRATSYS av berörda förvaltningar. Handlingsplanen ingår i temat ”Giftfri och god livsmiljö”, miljö kvalitetsmålet ”Giftfri miljö”, lokala målet 4 ”Barnens exponering för miljögifter ska minska”.

Barnets bästa i socialtjänstens ärenden

Inom socialförvaltningens verksamhet är principen om barnets bästa en viktigt del i socialtjänstlagen och i vissa hänseende går bestämmelserna i SoL längre än barnkonventionens regler. Av 1 kap. 2 § SoL framgår att barnets bästa ska *beaktas* i alla ärenden som rör barn men vara *avgörande* vid beslut och åtgärder som rör vård – eller behandlingsinsatser för barn.

Tillgängliga lekplatser

Barnkonventionen slår fast att alla barn har rätt till lek och fritid.

Tillgänglighetsanpassning är därför viktig och görs vid renovering eller nybyggnation av lekplatser. Detta ingår i tekniska förvaltningens ansvarsområde.

Barnets fysiska och psykiska integritet ska respekteras i alla sammanhang

Arbetsmarknadsförvaltningen arbetar utifrån en tydlig värdegrund med ambitionen att barns fysiska och psykiska integritet ska respekteras.

Inom serviceförvaltningens ansvarsområde tillgodoses denna aspekt genom samarbete med beställande verksamhet eller genom åtföljnad av lag och myndighetskrav.

Signs of Safety

Under året har arbetet med att implementera metoden Signs of Safety fortsatt inom socialförvaltningens IFO:s utrednings- och mottagningsenhet, detta är en metod som används för att utreda risker och stärka skydd för barn som far illa. Detta sker i samarbete med barnets familj och nätverk för att säkerställa ett systematiskt och långsiktigt barnskydd. Att barnet själv får beskriva sin situation leder till ökad kvalitet i handläggningen.

Räddningstjänstens utbildar barn och unga i första hjälpen

Under 2017 har räddningstjänsten fortsatt med första hjälpen-utbildning för 5-åringar, cirka 500 barn deltog. Utbildningen som innehåller baskunskaper inom området brand och första hjälpen genomförs på brandstationen i Trelleborg. Barnen får även bekanta sig med räddningstjänstens och sjukvårdens fordon. Räddningstjänsten utbildar även elever i årskurs 2, 5 och 8. Dessa utbildningar som tar 1-2 timmar sker klassvis på skolan med hjälp av en instruktör. Under 2017 utbildades ca 1500 elever.

Handlingsprogram för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande

Räddningstjänsten förvaltar även ett kommunövergripande handlingsprogram som består av olika delprogram, bl.a. för trafiksäkerhet, vattensäkerhet och brottsförebyggande arbete. För att t.ex. påverka beteenden i trafiken är samarbete mellan kommunen, polisen och frivilligorganisationer oerhört viktigt. Gällande vattensäkerhet är det t.ex. viktigt att barn lär sig simma och lär sig hantera nödsituationer i vatten. I det brottsförebyggande programmet har flera mål och aktiviteter ett tydligt fokus på barn och unga. Programmen följs upp årligen.

Livsmedelstillsyn på förskolor och skolor

Inom samhällsbyggnadsförvaltningen utför miljöavdelningens livsmedelsinspektörer löpande kontroller på bl.a. skolor och förskolor. Bedömningar görs av hur väl verksamhetsutövarna tillämpar rutiner för livsmedelshygien. Då många barn behöver specialkost på grund av allergier eller överkänslighet, kontrolleras även hanteringen av detta.

Barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem

Elevinflytande och inkluderande lärmiljöer

Elever i alla skolformer under bildningsnämndens ansvar har möjlighet att lämna in elevmedborgarförslag till bildningsnämnden. Vidare finns även möjligheten att arbeta med s.k. referensklasser på olika skolor, de fungerar som remissinstanser i olika frågor som rör barn och unga. Uppföljning av barns och elevers delaktighet och inflytande sker inom ramen för förvaltningens systematiska kvalitetsarbete.

Inom bildningsförvaltningen bedrivs ett arbete med fokus på att arbeta mer specifikt med inkluderande lärmiljöer och likvärdighet. Den centrala frågeställningen är: Hur säkerställs det att ledarskapet i undervisningen,

barnens och elevernas lärmiljö, det sociala sammanhanget, undervisningens innehåll, struktur och organisation ger samtliga elever de förutsättningar de behöver för att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina specifika förutsättningar? Detta är ett omfattande utvecklingsarbete där totalt sju av landets kommuner ingår. Arbetet kommer att pågå under tre års tid. 2017 bestod av en kartläggningsfas, vilken ska leda till konkreta åtgärder på verksamhetsnivå.

Program för säkra skolvägar

Tekniska nämnden har tillsammans med bildningsnämnden skickat ”Program för att förbättra trafiksituationen vid kommunens skolor” till kommunstyrelsen. Syftet är att skapa en tryggare trafikmiljö runt kommunens skolor och öka andelen barn som tar sig till och från skolan genom att gå, cykla eller åka kollektivt. Programmet ska dessutom vara en praktisk hjälp vid prioritering av eventuella ombyggnads- och nybyggnadsbehov. Kartläggning kan bl.a. ske genom att barnen själva ritar in sin väg till skolan samt besvarar frågor om bland annat otrygga platser.

Ung Arena och Utveckling av Ungdomsforum

Arbetsmarknadsförvaltningen har under 2017 anställt sommarjobbare inom ramen för satsningen Ung Arena som fick möjlighet att följa upp resultaten av den LUPP-undersökning som gjordes 2015. Inriktningen var på lokal demokrati och ungdomarnas förslag till förändringar presenterades för arbetsmarknadsnämnden och vidareändades även till kommunstyrelsen. Under 2017 har Hållbar utveckling tagit fram förslag till kommunövergripande framtida arbete kring barns och ungas delaktighet och inflytande. Ärendet (KS 2016/775) har överlämnats till kommunstyrelsen.

Enkätundersökning och Appen Ung i Trelleborg

Ungdomsenheten (kultur- och fritidsförvaltningen) har genomfört en enkätundersökning där ungdomarna fått tycka till om verksamheten och komma med förslag på förbättringar. Barn och ungdomar kan också lämna synpunkter via fritidsgårdarnas App ”Ung i Trelleborg”.

Sommarjobb inom kultur- och fritidssektorn

Under året har ungdomar i åldern 16-20 år sommarjobbat inom kultur- och fritidssektorn. Ungdomarna har fått möjlighet att t.ex. jobba som gatumusiker på kommunens besöksmål samt på förskolor och äldreboenden och som komplement på arrangemanget Sommar i Stadsparken. Därtill har ungdomar arbetat knutet till olika sommarlovsaktiviteter samt på Fritidsbanken, som kostnadsfritt lånar ut diverse idrottsutrustning.

Kulturskolan och biblioteket

Kulturskolans verksamhet är riktad till barn och ungdomar. Under 2017 har barn och ungdomar från Kulturskolan arrangerat utställningar, konserter och föreställningar. Ungdomarna styr verksamheten och aktiviteterna. Inom biblioteksverksamheten har barn och ungdomars förslag och önskemål om verksamhet och medieinköp tagits i beaktning.

Kulturarrangemangen UKM och Y.E.S.

Kultur- och fritidsförvaltningen arbetar dessutom med två arrangemang med ett väldigt tydligt delaktighetsperspektiv, UKM och Y.E.S.¹. Dessa arrangemang innebär att unga skapar kultur för unga med input och hjälp av kultur- och fritidsförvaltningen. En grupp bestående av ungdomar (15-20 år) sammankallas 8-10 ggr/år, de är med och fattar alla beslut samt tar stort ansvar för genomförandet av arrangemangen.

Nationell brukarundersökning och delaktighetsambassadörer inom IFO

Individ och familjeomsorg (IFO) har för första gången genomfört den nationella brukarundersökningen som är framtagen av Sveriges kommuner och landsting (SKL). En målgrupp är ungdomar över 13 år som har kontakt med socialtjänsten. Syftet är att ta reda på ungdomarnas upplevelse av kvaliteten i mötet med socialtjänsten vad gäller exempelvis tillgänglighet, förståelse och bemötande. Ungdomarna får även skatta om de upplevt att kontakten med socialtjänsten inneburit en förändring av den unges situation.

Brukarundersökningen är årlig och kommer att genomföras igen hösten 2018. Den nationella brukarundersökningen omfattar inte unga som kommer i kontakt med familjerätten inom IFO. Socialförvaltningen kommer därför att komplettera med en lokal undersökning som även omfattar familjerätten.

Under flera år har ett arbete kring barns delaktighet pågått inom IFO och en handlingsplan finns nu för barn och ungas delaktighet. En aktivitet i handlingsplanen är att det ska finnas delaktighetsambassadörer, vars uppdrag är att verka för barns delaktighet i det dagliga arbetet.

Delaktighetsambassadörerna ska även på ett systematiskt sätt intervjua barn kring barnens upplevelse av delaktighet och hålla gemensamma forum för medarbetare inom IFO kring barns delaktighet. Under hösten 2017 har en av de första intervjuerna genomförts och ytterligare intervjuer ska genomföras våren 2018, för att sedan analyseras och resultatet ska sammanställas. Resultatet blir ett underlag för fortsatt arbete kring barns delaktighet inom IFO.

Barn och föräldrar ska få kunskap om barns rättigheter och vad de innebär i praktiken. Föräldrar ska erbjudas stöd i sitt föräldraskap**Insatser för ökad sysselsättning**

Arbetsmarknadsförvaltningen verkar för att arbetslösa trelleborgare ska komma ut i arbete, vilket ger föräldrar möjlighet att försörja sin familj och därigenom ge bättre ekonomiska förutsättningar för ett positivt föräldraskap.

Kunskapshöjande insatser för barn och unga

Inom ramen för arbetsmarknadsförvaltningens arbete med ensamkommande barn och unga, ges ungdomarna löpande kunskap om sina rättigheter av utbildad och kompetent personal.

¹ UKM och YES: UKM står för Ung Kultur Möts. Y.E.S.=Young Expressive Show.

Inom bildningsförvaltningen bedrivs arbetet med barnens/elevernas rättigheter kontinuerligt i undervisningen och arbetet genomsyrar all verksamhet i förskolan/skolan. Exempel på aktiviteter förutom ordinarie undervisning är samlingar, studiedagar, löpande utvärderingsarbete, klasstid, mentorssamtal, utvecklingssamtal, klassråd, skolråd och föräldramöten.

Tobaksbarn - ”50 kr och barnarbete på köpet” är en föreläsning som tillhandahålls av A Non Smoking Generation. Målgruppen är elever från årskurs 8-årskurs 3 på gymnasiet. Syftet är att väcka engagemang för tobaksodlarnas situation och därmed ha ytterligare ett starkt argument mot att använda tobak. Även Agenda 2030 och barns rättigheter är i fokus. Våren 2017 bjöd samordnaren för ANDT² och barnkonventionen in elever, pedagoger och elevhälsopersonal att ta del av denna föreläsning, totalt deltog ca 750 elever.

Informationsinsatser till tonårsföräldrar

Under 2017 har olika informationsinsatser riktade till föräldrar genomförts. Dels i samband med föräldramöten där samordnaren för ANDT och barnkonventionen, kommunpolisen, ungdomsenheten och socialtjänsten medverkat. Temat har varit förebyggande tips, fakta om tobak, alkohol och cannabis, information om socialtjänstens förebyggande arbete och verksamheten på fritidsgårdarna. Detta upplägg har varit uppskattat bland såväl skolledare som föräldrar och fortsätter därför 2018.

Inför sommarlovet togs två informationsfoldrar fram, målgruppen är föräldrar till barn i nedre-övre tonåren. Foldrarna innehåller lokal statistik från Folkhälsoenkät Barn och Unga 2016 samt förebyggande tips till föräldrar. Avsändare är Trelleborgs kommun, polisen, FMN³ och Nattvandrarna. Det primära syftet är att öka föräldrars kunskap om bl.a. alkohol.

Föräldrastöd

När det gäller föräldrastöd inom socialförvaltningens regi, är Skilda världar- och BIFF-grupper nya satsningar under 2017. Skilda världar är en gruppverksamhet för barn till separerade föräldrar och BIFF är en gruppverksamhet för föräldrar som ska eller har separerat. BIFF betyder Barn i föräldrars fokus. Båda gruppverksamheterna har fallit väl ut och kommer att anordnas under 2018. Socialförvaltningen erbjuder även föräldrautbildningen KOMET.

² ANDT= alkohol, narkotika, dopning och tobak

³ FMN: Föräldraföreningen mot narkotika

Beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i berörda verksamheter

Arbetsmarknadsförvaltningens arbete med ensamkommande

Inom ramen för arbetet med ensamkommande barn och unga, vilket är arbetsmarknadsförvaltningens ansvar, är det en löpande dialogfråga på möten och samtal mellan chef och medarbetare att det säkerställs att barnet får de verktyg som är hens rättighet för att kunna bygga sig en positiv framtid i Sverige.

Introduktionsprogram för nyanställda inom IFO

Alla nyanställda inom IFO genomgår ett introduktionsprogram. Under introduktionen tas barns rättigheter och barnperspektivet upp, dels utifrån bestämmelserna i Socialtjänstlagen (SoL) och Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) om att barns bästa ska beaktas och barns delaktighet ska framgå i dokumentation som förs. Information ges också om barnkonventionen och tillämpningen av barnchecklistan.

Riktlinjer för förskolors och skolors utemiljöer

Samhällsbyggnadsförvaltningen har tagit fram riktlinjer för förskolor och skolors utemiljöer, avseende friytor för utemiljö. Riktlinjerna har säkerställt minimumstorlek för barn och ungas utemiljöer i skolor och förskolor. Riktlinjerna ger även kunskap kring varför barns utemiljö är viktig och hur utemiljön påverkar barnen.

Mänskliga rättigheter vid introduktion för nyanställda

Kommunstyrelsen har tidigare beslutat att information om mänskliga rättigheter ska vara ett stående inslag i samband med introduktion för nyanställda, som arrangeras två gånger per år. Hållbar utveckling ansvarar för att förmedla denna information, första tillfället var hösten 2017. Det som togs upp var kortfattad information om mänskliga rättigheter, tillgänglighet, den lokala strategin gällande barns rättigheter, barnchecklistan, finskt förvaltningsområde och Trelleborgs medlemskap i ECCAR (European Coalition of Cities Against Racism).

Aktörer inom olika verksamheter som rör barn ska stärka barnets rättigheter genom samverkan.

BOSS

Samverkan med andra organisationer och andra förvaltningar inom kommunen är mycket viktigt för att stärka barns rättigheter. Arbetsmarknadsförvaltningen har under hösten fokuserat på en ökad samverkan. Ett exempel är projektet BOSS (Bred Operativ och Strategisk Samverkan) som handlar om samverkan kring ensamkommande barn och unga. Kommunförbundet Skåne, Länsstyrelsen i Skåne samt Region Skåne har tillsammans med 16 kommuner beviljats medel av Europeiska socialfonden (ESF). Trelleborg är en av dessa kommuner. Målet är att utveckla samverkan mellan arbetsmarknadsförvaltningen,

bildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen. Detta i syfte att minska risken för att ungdomar hamnar utanför studier eller arbete. Även Hållbar utveckling deltar i detta projekt som pågår fram till sommaren 2018.

Familjecentralen Bryggan

Trelleborgs kommun har genom bildningsförvaltningen och socialförvaltningen år 2017 beslutat ingå samverkan med Region Skåne och Barnmorskegruppen Öresund och arbeta tillsammans i en familjecentral i Trelleborg. Familjecentral är en samlokalisering av öppen förskola, socialrådgivare, barnhälsovård och barnmorskemottagning.

Syftet är stärka och utveckla det gemensamma hälsofrämjande arbetet för föräldrar och barn i åldern 0-6 år. Parkens öppna förskola, socialrådgivare, barnhälsovården från vårdcentralerna Centrumkliniken och Fagerängen och Barnmorskegruppen Öresund har flyttat in på Kontinentgatan 4 i Trelleborg. Verksamheten Familjecentralen Bryggan öppnade för allmänheten den 15 januari och invigdes officiellt den 5 februari 2018.

Planering av Barnahus påbörjades

Under 2017 påbörjades tillsammans med Svedala och Vellinge en gemensam planering av ett Barnahus. Barnahus är en gemensam plattform för socialtjänst, polis, åklagare, barnhälsovård, rättsmedicin samt barn- och ungdomspsykiatri, i syfte att möta barn som misstänkts ha varit utsatta för brott. Fokus är barnets bästa och att åstadkomma en helhetslösning för barnet gällande t.ex. stöd och skydd. Genom samverkan säkerställs en skonsammare rättsprocess, socialtjänsten kan följa ärendet och därmed göra säkrare skyddsbedömningar. Alla kontakter med barnet och vårdnadshavarna kan ske samlat och t.ex. kan krisstöd sättas in vid behov. Tanken med Barnahus är att barnet ska ha så få träffpunkter som möjligt, inte behöva återberätta och därmed återuppleva sin traumatiska händelse gång på gång.

USSP

Under 2017 har arbetet angående USSP setts över, nytt samverkansavtal har tagits fram för 2018-2020. Syftet med samverkansarbetet är att bidra till att Trelleborg ska vara en trygg kommun för barn och unga att växa upp i. Målgruppen är barn och unga 0-20 år. I USSP ingår arbetsmarknadsförvaltningen, bildningsförvaltningen, socialförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen (ungdomsenheten), kommunens säkerhetsenhet, Hållbar utveckling samt polisen. Samordnaren för ANDT och barnkonventionen är från och med 2018 samordnare för USSP.

Lugnare studentfirande IQ-diplomerades

Hösten 2017 diplomerades Söderslättsgymnasiet av IQ, som verkar för en smartare syn på alkohol. Ett gott samarbete mellan Söderslättsgymnasiet, studentkommittén, kommunens samordnare för ANDT och barnkonventionen, polisen och räddningstjänsten har under de senaste åren resulterat i ett betydligt lugnare studentfirande. Bl.a. har

berusningsdrickande samt förekomst av bråk och stök minskat. På iq.se finns mer att läsa om detta arbete, se projekt nr 1260.

Kulturgarantin och prova på-aktiviteter under loven

Under 2017 har kultur- och fritidsförvaltningen och bildningsförvaltningen arbetat vidare med kulturgarantin, som innebär att samtliga barn i ålder 4-16 år garanteras en professionellt producerad kulturupplevelse per läsår. Utbudet tas kontinuerligt fram i samverkan med bildningsförvaltningens personal med hänsyn till barnkonventionen och i samklang med läroplanen.

Under sportlov, sommarlov och höstlov arbetar kultur- och fritidsförvaltningen tillsammans med föreningarna med lovprogram som sysselsätter barn och ungdomar vid skollov. På sportlovet 2017 medverkade 19 föreningar och totalt 5570 barn provade på olika aktiviteter. Av dessa var 2588 flickor och 2982 pojkar. Till fritidsgårdarna kom 600 besökare och till bibliotek, museum och Trelleborg totalt 780 sportlovslediga barn och ungdomar.

Tack vare statligt sommarlovsstöd kunde 3 635 barn prova gratis kultur- och fritidsaktiviteter på sommarlovet i Trelleborg. Av dessa var 2 044 flickor och 1 591 pojkar. 27 olika aktiviteter arrangerades av kultur- och fritidsförvaltningen och lokala föreningar. Vikingsommar på Trelleborg gav t.ex. barn möjlighet att fördjupa sig i olika aktiviteter som hörde järnåldern till. På höstlovet 2017 deltog totalt 4 175 barn på höstlovsaktiviteterna. Genom dialoger med föreningar belyses barn och ungas behov, vilka ligger till grund för det fortsatta arbetet.

Samverkan vid tillsynsarbete, samhällsplanering och byggnation

Inom samhällsbyggnadsförvaltningen samverkar miljöavdelningen med t.ex. bildningsförvaltningen och serviceförvaltningen angående tillsyn på förskolor och skolor samt hyresgästföreningen angående tillsyn av bostäder.

Samtliga planprodukter skickas ut på samråd. Planavdelningen ser positivt på att samverka kring frågor som rör barn och unga, men utifrån de riktlinjer som tagits fram kring barns och ungas inflytande i samhällsplanering ligger det på bildningsförvaltningen att avgöra vilka planer som är av relevans och intresse för barn och unga. De projekt eller åtgärder som utförs av serviceförvaltningen görs alltid på uppdrag av beställande verksamhet, samverkan sker därigenom.

Aktuell kunskap om barns levnadsvillkor ska ligga till grund för beslut som rör barn

Omvärldsbevakning och Folkhälsoenkät Barn och Unga 2016

Arbetsmarknadsförvaltningen har en löpande omvärldsbevakning för att bland annat fånga dessa aspekter.

Resultat från Region Skånes Folkhälsoenkät Barn och Unga 2016 har av Hållbar utveckling sammanställs i en rapport, med lokal statistik för Trelleborgs kommun. Ett flertal presentationer genomfördes våren 2017 för såväl tjänstepersoner som förtroendevalda. Bl.a. medverkade folkhälsostrategen och samordnaren för ANDT och barnkonventionen på bildningsförvaltningens heldag för skolledare och elevhälsa. Även en workshop arrangerades, där förtroendevalda och förvaltningar bjöds in. Workshopen genomfördes tillsammans med Region Skåne.

Erfarenhetsutbyte med andra kommuner samt polisen

ANDT-samordnare i Vellinge, Svedala och Trelleborg arrangerade i samarbete med kommunpoliserna i de tre kommunerna en gemensam dag i Vellinge i början av mars 2017. På agendan stod Folkhälsoenkät Barn och Unga 2016, goda exempel och erfarenhetsutbyte. Personal från skola, socialtjänst, kultur- och fritid, tillsyn, medverkade från respektive kommun. Därtill ungdomsmottagningen, FMN och en av Länsstyrelsens ANDT-samordnare. En liknande träff äger rum våren 2018, denna gång i Trelleborg.

Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken

Trelleborg har sedan 2004 som en av tio kommuner ingått i Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken, vilket kan beskrivas som ett arbetade nätverk med syftet att utbyta erfarenheter och kunskap samt kompetenshöjande insatser för de kommuner som ingår. Under 2017 har Cilla Dahl Andersson (s), Trelleborgs kommuns förtroendevalde representant, och samordnaren för ANDT och barnkonventionen deltagit vid de tvådagarsmöten som årligen genomförs tillsammans med övriga kommuner. Mötena ägde rum i Örebro samt Gävle. Temat i Örebro var barn i ekonomisk utsatthet, i Gävle stod delaktighet och inflytande på agendan.

Beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv

Arbetsmarknadsförvaltningen utvärderar löpande processer och beslut från överinstanser, bl.a. annat utifrån barnrättsperspektivet. Visar uppföljningen på ett behov av ändrade arbetsformer får detta genomslag i verksamheten.

Inom bildningsförvaltningen sker uppföljning av barns och elevers delaktighet och inflytande sker inom ramen för bildningsförvaltningens, förskolors och skolors systematiska kvalitetsarbete.

Barnbokslut 2016 sammanställdes och överlämnades till kommunstyrelsen i mars 2017. Kommunfullmäktige godkände barnbokslutet i april.

Uppföljning av t.ex. de byggprojekt som serviceförvaltningen ansvarar för sker genom slut –och garantibesiktningar av entreprenader, med syfte att säkerställa att tänkt funktion har uppnåtts.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har infört möjligheten att upprätta barnchecklista i registreringssystemet VISION, avseende remisser av olika slag, natur och förorenad mark. Planavdelningen anser att avdelningen har förbättringsmöjligheter när det gäller utvärderingen av de planer som tas fram.

Om barnchecklistan och styrdokument

Användning av barnchecklistan 2017

Arbetsmarknadsförvaltningen

I enlighet med socialstyrelsens riktlinjer för handläggning av försörjningsstöd samt förvaltningens interna riktlinjer fattas samtliga myndighetsbeslut som berör barn med utgångspunkt i barnperspektivet. I de av förvaltningen framtagna riktlinjer för arbetsmarknadsplanering framgår tydligt att det bästa barnperspektivet för den processen är föräldrar som arbetar och försörjer sig själva.

Bildningsförvaltningen

I samtliga ärenden som behandlas av bildningsnämnden ska två frågor beaktas gällande barnperspektiv. Barnperspektivet är med i samtliga ärenden som berör bildningsnämndens verksamheter utifrån att underlaget bygger på inhämtande av information, aspekter från skolledare och exempelvis svar från elevenkäter och liknande.

Exempel på ärenden där bildningsnämnden specifikt ställt frågor till skolornas elevråd för inhämtande av elevernas synpunkter är detaljplaneärenden som rör trafiksituationen vid skolenheter och ärenden som rör skolmaten. Kartläggning av elevernas skolgårdsmiljö genom workshops är ytterligare ett exempel.

Kommunledningsförvaltningen

I Hållbar utvecklings mall för tjänsteskrivelser, finns rubriken Barnchecklistan. En analys/ställningstagande ska finnas av hur beslutet påverkar barn (om det gör det) och hur deras rättigheter i så fall tas tillvara. Detta kan ske genom att barnchecklistan fylls i separat eller genom att frågorna besvaras i tjänsteskrivelsen.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Barnchecklistan används som ett inriktningsdokument och är vägledande när förvaltningen arbetar med ärenden. I fritidsnämndens arbete med idrotts- och fritidspolitiska mål har barnchecklistan varit ett vägledande dokument för att säkerställa att dialog och delaktighet är del av processen i arbetet med att ta fram långsiktiga mål för kommunens idrotts- och fritidsliv.

Barnchecklistan har också tagits i beaktning när verksamhetsplanen tagits fram. Den är ett bra vägledningsdokument, något som kan hjälpa till i framtagande av dokument och planer, samt en bra checklista vid ärendeskrivningar.

Serviceförvaltningen

Barnchecklistan tillämpas av olika verksamheter inom ramen för de ärenden och projekt serviceförvaltningen hanterar. Oftast avses byggprojekt för framför allt bildningsförvaltningens räkning. Representation avseende personal, barn och elever avgörs av enskild projektgrupp. Barns synpunkter på exempelvis fysik utformning beaktas i alla dessa former av projekt. Exempel på projekt är: ombyggnad av Klämmans förskola, nybyggnation, om- och tillbyggnad av Skegrie skola, förskola, idrottshall samt om- och tillbyggnad av Gertrudsgårdens förskola.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Barnchecklistan har endast använts en gång av miljöavdelningen under 2017 i samband med remiss angående ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet, utökad slakteriverksamhet på KLS Ugglarps AB. En orsak till detta kan vara att barnchecklistan inte har varit lättillgänglig i ärendehanteringssystemet EDP-VISION. Ifyllning av Barnchecklistan skulle kunna underlättas om den var kopplad i VISION som mall när händelsekategorikod BARN används. Arbetet med att göra det lättare att arbeta med barnchecklistan kommer att pågå år 2018.

Vid handläggning av planbesked fyller planavdelningen i checklistan. Planavdelningen anser dock att checklistan bör ses över och ges ett tydligare syfte samt hur man bör följa upp den. Checklistan upplevs som svår att fylla i då den öppnar upp för olika tolkningar.

Socialförvaltningen

Vid handläggning av individärenden enligt SoL eller LSS som berör barn direkt eller indirekt där det bedöms som relevant används barnchecklistan. Under 2017 användes den 35 gånger i utredningar gällande insatser enligt LSS. Detta är en ökning jämfört med 2016 då den användes två gånger.

Inom IFO används inte barnchecklistan då all utredning och dokumentation sker enligt BBIC (Barns behov i centrum). BBIC är utformat av Socialstyrelsen som bygger på en värdegrund, teori och metodsyn i linje med aktuell forskning, lagstiftning och praxis.

Barnchecklistan tillämpas i ärenden och beslut i nämnd. Ett exempel är ärendet om att starta Barnahus. Under 2017 har rutinen för tillämpning av barnchecklistan reviderats för att förenkla och underlätta tillämpningen av barnchecklistan.

Räddningstjänsten

Under 2017 utbildades totalt cirka 1500 elever. Barnchecklistan användes när beslut om utbildningarna togs och barnen fick framföra sina åsikter i samband med utbildningarna.

Barnperspektiv i styrdokument

Här listas de exempel på styrdokument som förvaltningarna hänvisar till:

- Arbetsmarknadsförvaltningens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd, rutiner och riktlinjer i boendeprocessen samt riktlinjer gällande arbetsmarknadsplanering.
- I samtliga styrdokument för bildningsförvaltningen är barnperspektivet och barnkonventionen en utgångspunkt. Det gäller såväl skollagen, läroplanen som den kommunala verksamhetsplanen.
- I kommunstyrelsens verksamhetsplan för 2018 handlar bl.a. effektmålen om att kommunen ska arbeta effektivt för att öka medborgarnas inflytande, arbeta effektivt för att öka tryggheten och samt ha ett tydligt arbetssätt för integration.

I Hållbar utvecklings avdelningsplan 2018 finns ett flertal aktiviteter med koppling till barn och unga. Några exempel är framtagande av folkhälsostrategi, ta fram förslag till policy för tobaksfri skoltid, implementera strategi för Jämställt Skåne, tillhandahålla gratis bussresor för barn och unga i syfte att besöka naturområden och marinpedagogiska aktiviteter för skolor.

- Inom kultur- och fritidsförvaltningen har ungdomsenheten tagit fram ett nytt måldokument. Nya verksamhetsmål fokuserar ännu mer på att ungdomarna ska vara initiativtagare och delaktiga i genomförandet av aktiviteter.

I verksamhetsplanen för fritidsnämnden råder fokus på barn och unga. ”Att inspirera barn och ungdomar att redan i tidiga år ta del av idrott och föreningsliv är ett av nämndens huvudmål.” Vidare när det gäller nämndens verksamhet är målet att ”barn och unga ska ges möjlighet till en meningsfull och stimulerande fritid genom trygga och drogfria mötesplatser på kommunens fritidsgårdar”.

I de idrotts- och fritidspolitiska målen är det också tydligt fokus på barn och unga.

- I verksamhetsplanen för 2017 finns det tydligt beskrivit hur kulturnämndens verksamheter arbetar med barn- och ungdomskultur inom allmänskulturen, på kulturskolan, biblioteket och museiverksamheten.
- I tekniska nämndens verksamhetsplan för 2017 finns effektmålet ”Skapa en säker och trygg trafikmiljö för gång- och cykeltrafikanter”. Målet följs upp med indikator; NMI – Gång- och cykelvägar.

- I hög grad avser nämndens styrdokument hur vi ska tillgodose våra beställares behov – vilka anses styra över barnperspektivet inom respektive verksamheter – för senare verkställande av beställningar till servicenämnd och förvaltning.
- I verksamhetsplanen för individ – och familjeomsorg (IFO) 2016 var barns delaktighet ett prioriterat område att arbeta med. Ett mål var att, som tidigare nämnts, ta fram en handlingsplan för barns delaktighet vilket skedde under 2017.
- Miljöavdelningens Verksamhetsplan för 2017.
- Samhällsbyggnadsförvaltningen har tagit fram riktlinjer för friytor gällande Trelleborgs kommuns skolor och förskolor.

Rutiner för barns och ungas inflytande i samhällsplanering

År 2013 antog kommunstyrelsen nya rutiner för barns och ungas inflytande i samhällsplanering. De förvaltningar som ombetts besvara frågan om hur rutinerna efterlevts 2017 är: arbetsmarknadsförvaltningen, bildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Detta har hänt 2017

Arbetsmarknadsförvaltningen

Arbetsmarknadsförvaltningens svar är att de inte ansvarar för någon verksamhet med denna direkta koppling till samhällsplaneringen.

Bildningsförvaltningen

Inom bildningsförvaltningen har barnperspektiv i detaljplaneärenden beaktats och elever har använts som referensgrupp. De klasser och skolenheter som t.ex. hittills varit med i arbetet med säkra skolvägar är elevråden på Ljunggrenska skolan, Liljeborgskolan 7-9, Lillevångskolan och Skegrie skola.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Enhetschef för ungdomsenheten respektive idrottsenheten, är delaktiga i planeringsprocesser gällande skolor i kommunen. Detta för att säkra att fritidsnämndens intressen gällande nya fritidsgårdar och idrottshallar kommer fram i de planprocesser som pågår. Ungdomar på fritidsgården Backafall har varit delaktiga i Trelleborgshems arbete med att förbättra utemiljön på Fagerängen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Varje halvår beslutar samhällsbyggnadsnämnden vilka planer som planavdelningen ska prioritera. I slutet på år 2017 konstaterade samhällsbyggnadsnämnden att planer som medger nya skolor och förskolor är en av flera prioriteringar år 2018, vilket innebär att förvaltningen visar vilka projekt som beräknas vara aktuella nästa termin. Planer som syftar till att planlägga för skolor och förskolor görs utifrån beställningar från serviceförvaltningen.

Planavdelningen kallar även till plan-och projektsamordningsmöten i samband med planbesked och även under samrådstiden för diverse planer, detta för att ge andra förvaltningar chansen att flagga för behov av exempelvis ny skola och förskola, alternativt olika utformningar på dialog med barn och unga. Bl.a. deltar Hållbar utveckling vid plan- och projektsamordningsmöten. När det gäller social hållbarhet belyses aspekter utifrån folkhälsa, barns rättigheter och tillgänglighet.

I framtagandet av nya Översiktsplanen för orter och landsbygd 2028 har planavdelningen haft kontakt med barn och unga, som tagit del av och varit representerade i arbetet. I samband med dialogen som genomfördes under samrådet av översiktsplanen uppmärksammades frågor som relaterar till bostadsförsörjning, till exempel hur kommuninvånarna ser på sitt boende och boendemiljö. I detta arbete har barn och unga varit representerade.

Om du vill veta mer

Barnrättsarbetet i Trelleborg

<https://www.trelleborg.se/sv/kommun-politik/sa-arbetar-vi-med/barnkonventionen/barnkonventionen-i-trelleborg/>

Folkhälsorapport Barn och Unga i Trelleborg 2016

<https://www.trelleborg.se/globalassets/files/kommunledningsforvaltningen/hallbar-utveckling/filer/folkhalsoenkat-barn-och-unga/folkhalsorapport-barn-och-unga-trelleborg-2016.pdf>

Lugnare studentfirande i Trelleborg - IQ-projekt 1260

<http://iq.se/sv/iq-natverk/iq-projekt?id=2727>

Dokument:

Barnchecklista (KS 2014/93)

Brottsförebyggande handlingsprogram (KS 2015/383)

Folkhälsopolicy 2017-2020 (KS 2016/603)

Hållbarhetspolicy (KS 2016/781)

Lokal strategi gällande barns rättigheter (KS 2013/376)

Målprogram för tillgänglighet (KS 2013/339)

Nya rutiner gällande barns och ungas inflytande i samhällsplanering (KS 2012/721)

Fler webbsidor:

www.globalamalen.se

www.barnombudsmannen.se

www.bris.se

<http://barnkonventionen-partnerskapet.se/>

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/>

<https://www.mucf.se/>

www.rb.se

<https://skl.se/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamstallldhet/barnetsrattigheter.106.html>

www.unicef.se/barnkonventionen